

Lainavarojen käytön valvonnan tehostamiseksi ehdotetaan säännöksiä lainansaajan tilinpidon tarkastamisesta, lainasopimuksen purkamisesta ja lisäkorosta. Laissa olisi lisäksi viivästyskorkoa, lainojen irtisanomista, perintää, maksuylkkäystä, vakuutena olevan omaisuuden pakkohuutokauppaa sekä eräistä lainanhoitoimenpiteistä perittäviä maksuja koskevia säännöksiä.

Koska lainoja ja takauksia koskevat säännökset eivät sisältönsä puolesta kuulu tililakiin, olisi tarkoituksenmukaista säätää erillinen laki, johon mm. nämä säännökset siirrettäisiin. Laki olisi toissijainen annettuihin erityissääädöksiin nähden.

2. Nykyinen tilanne ja ehdotetut muutokset

2.1. Yleiset lainaehdot ja vakuus

Tililain 12 b §:ssä (1 ja 2 mom.) on yleissäännös valtion varoista myönnettävien lainojen vakuudesta sekä yleisistä lainaehdoista. Tulo- ja menoarviossa tarkoitukseen osoitetuista varoista voidaan, jollei laissa ole muuta säädetty tai eduskunta määrärahaa lainaa varten myöntäessään ole toisin päättänyt, myöntää lainaa ainoastaan turvaavaa kiinnitysvakuutta tai muuta sen veroista vakuutta vastaan.

Jollei laissa ole toisin säädetty, voidaan lainaa myöntää ainoastaan velkakirjaa vastaan määrärajaksi ja takaisin maksettavaksi kuoletusmaksuin, joiden suuruus ja erääntymisaika on määrättävä velkakirjassa. Viideksi vuodeksi tai sitä lyhyemmäksi ajaksi annettu laina voidaan määrätä maksettavaksi takaisin kokonaisuudessaan yhdellä kertaa.

Yksityiskohtaiset lainaehdot on yleensä määrätty erityislaeissa ja -asetuksissa sekä valtioneuvoston päätöksissä. Myös velkakirjaan voi sisältyä lainaa koskevia erityisohjeita.

Tililain 12 b §:n säännökset ehdotetaan siirrettäväksi ehdotettuun lakiin valtion lainanannosta ja valtiontakauksesta. Samalla ehdotetaan säännöksiä vakuutena olevan omaisuuden vakuuttamisesta sekä pienimmän myönnettävän lainan määrästä. Lainat kunnille ja kuntainliitoille ehdotetaan myönnettäväksi vakuudetta.

2.2. Lainavarojen maksatus ja käytön valvonta

Tililaissa ei ole säännöstä lainavarojen maksatuksesta eikä käytön valvonnasta. Sen sijaan lainoja koskevissa eri asteisissa erityisäädöksissä ja päätöksissä on yleensä näitä koskevia säännöksiä ja määräyksiä. Lainavarojen maksatus tapahtuu yleensä hankkeen edistymisen tai menojen ajoittumisen mukaan.

Lainavarojen käytön valvonnassa on eroavuuksia eri viranomaisen välillä mm. siksi, että valvontaa koskevat säännökset ja ohjeet ovat epäyhtenäisiä. Lakiehdotuksen mukaan lainan myöntänyt viranomainen valvoisi lainavarojen käyttöä ja olisi oikeutettu toimittamaan tarkastuksia lainansaajan luona. Lainaa hoitavan viranomaisen asia-

na olisi huolehtia siitä, että vakuuden arvo säilyy riittävän suurena koko laina-ajan.

2.3. Lainan irtisanominen

Tililain 12 b §:n 3 momentin mukaan lainantaja voi irtisanoa lainan maksettavaksi, jos lainansaaja on jättänyt noudattamatta lainaehtoja tai jos lainasta annetun vakuuden arvo on alentunut niin paljon, ettei se enää vastaa lainan maksamatta olevaa määrää, taikka jos ne lainavarojen käytön edellytykset, joilla laina on myönnetty, ovat olennaisesti muuttuneet. Tämä ehto on otettava velkakirjaan.

Tililain 12 b §:n 3 momentti ehdotetaan siirrettäväksi ehdotettuun lakiin siten muutettuna, että tarpeeton säännös irtisanomisehtojen ottamisesta velkakirjaan poistetaan. Lisäksi ehdotetaan säädettäväksi siitä, milloin laina erääntyy maksettavaksi ilman irtisanomista.

Lakiehdotuksessa ehdotetaan myös lainasopimuksen purkamista koskevaa yleissäännöstä. Törkeissä lainaehtojen rikkomistapauksissa tai kun viranomaisia on lainaa otettaessa tahallisesti harhautettu tulisi lainan myöntäneellä viranomaisella olla oikeus määrätä laina tai osa lainasta heti maksettavaksi takaisin. Tällöin lainansaaja tulisi myös velvoittaa maksamaan lisäkorkoa.

2.4. Viivästyskorko ja perimiskustannukset

Valtion varoista myönnettäviä lainoja koskevissa säännöksissä on usein säädetty viivästyskorko, joka poikkeaa korkolain (633/82) mukaisesta viivästyskoron laskentaperusteesta. Niissä lainoissa, joiden viivästyskorosta ei ole säännöksiä, on käytännössä peritty viivästyskorkona 16 prosentin vuotuista korkoa. Tätä koskeva ehto on otettu velkakirjaan.

Viivästyskorkosäännös ehdotetaan otettavaksi lakiin ja viivästyskoroksi ehdotetaan korkolain mukaisesti 16 prosenttia.

Lakia eräiden vähäisten saatavien perimättä jättämisestä (266/50) ei voida soveltaa valtion lainasta perittäviin viivästyskorkoihin ja perimiskustannuksiin. Perimiskustannukset saattavat eräissä tapauksissa muodostua suuremmiksi kuin perittävä määrä. Lakiesityksessä ehdotetaan, että pienien viivästyskorkojen perintä voitaisiin siirtää seuraavan lainaerän maksun yhteyteen ja jättää viimeisen lainaerän osalta perimättä.

2.5. Lykkäyksen myöntäminen

Lainan lyhennysten ja korkojen sekä viivästyskorkojen maksamisesta voi helpotuksia myöntää lainapäätöksen tehnyt viranomainen. Perimistehtäviä hoitavalla viranomaisella ei ole tähän toimivaltaa. Poikkeuksellisista syistä aiheutuneiden viivästysten kohdalla olisi tarkoituksenmukaista, että myös perimistehtäviä hoitavalla viranomaisella olisi oikeus lyhytaikaisten maksulykkäysten myöntämiseen.

Lakiehdotuksessa ehdotetaan, että lainaa hoitava viranomainen voisi myöntää lainansaajille yhteensä enintään yhden vuoden pituisia lykkäyksiä laina-aikaa pidentämättä. Lykkäysajalta perittäisiin korkoa.

2.6. Vakuuden pakkohuutokauppa

Tililain 12 c §:n nojalla voidaan tulo- ja menoarviossa käytettäväksi osoitetuilla varoilla valtion edun turvaamiseksi ostaa valtion lainasaamisesta pantattu tai ulosmitattu kiinteä omaisuus, joka myydään pakkohuutokaupalla. Valtiolle näin joutuneen omaisuuden käytöstä päättää valtioneuvosto. Asuntolainoitettun omaisuuden käytöstä päättää kuitenkin ympäristöministeriö (AsuntotuotantoL 8 § 5 mom.). Pakkohuutokauppa-menettelyissä noudatettavia toimintaperiaatteita tai viranomaisten valtuuksia koskevia säännöksiä tai yleisluonteisia ohjeita ei ole annettu.

Tililain 12 c § ehdotetaan siirrettäväksi ehdotettuun lakiin siten muutettuna, että sen piiriin tulisi myös irtain omaisuus. Lisäksi ehdotetaan säädettäväksi ostopäätöksen tekemisestä noudatettavista yleisistä periaatteista. Pakko- tai pantti-huutokaupassa valtiota edustaisi lainaa hoitava viranomainen.

2.7. Tileistä poistaminen ja maksuvapautus

Tililain 12 d §:n mukaan tulo- ja menoarviossa tarkoitukseen osoitetuista varoista myönnetyn lainan maksamatta olevaa pääomaa, korkoa tai indeksihyvitystä ei saa poistaa tileistä eikä niiden maksamisesta myöntää vapautusta, ellei laissa ole niin säädetty tai ellei eduskunta ole muuten antanut siihen suostumustaan. Tililain 12 d §:n säännökset maksamisesta vapauttamisesta olisi tarkoituksenmukaista ottaa ehdotettuun lakiin.

Tileistäpoistaminen on maksuvapautukseen liittyvä kirjanpidollinen menettely, eikä sillä ole

maksuvapauden myöntämiseen rinnastettavaa merkitystä. Tileistä poistamista koskeva säännös ehdotetaan kumottavaksi, jolloin siitä annettaisiin tarvittaessa ohjeet tulo- ja menoarvion soveltamista koskeissa määräyksissä.

2.8. Toimituspalkkiot

Valtion varoista myönnettävien lainojen velkakirjojen laatimisesta ei ole säädetty perittäväksi toimituspalkkiota tai lunastusta. Valtion varoista tai rahastoista myönnettäviä lainoja koskevat velkakirjat ovat myös vapaat velkakirjaa annettaessa tai kiinnitystä haettaessa suoritettavasta leimaverosta (Leimaverol 51 §). Myöskään säännöllisestä perimisestä aiheutuvia kuluja ei peritä.

Valtion lainanannosta aiheutuvien kustannusten kohdentamiseksi lainansaajille ehdotetaan velkakirjojen laatimisesta, lainojen perimisestä ja muista lainanhoitoon liittyvistä toimenpiteistä perittäväksi maksu maksuperustelain periaatteita noudattaen.

2.9. Valtiontakausta

Valtiontakausten myöntäminen perustuu joko lakiin tai eduskunnan suostumukseen. Lakiin perustuvia takausvaltuuksia on annettu muun muassa valtiontakauslaitokselle, vientitakuulaitokselle ja valtion opintotukikeskukselle.

Eduskunnan antamaan suostumukseen perustuvan takauksen myöntää valtioneuvosto. Näille takauksille on tililain 12 b §:n 1 momentin säännöstä soveltaen vaadittu turvaava vakuus, ellei eduskunta ole hyväksynyt takausta annettavaksi ilman turvaavaa vastavakuutta.

Tililain 12 f §:ssä on säädetty valtioneuvoston myöntämistä valtiontakauksista perittävien maksujen yleiset perusteet. Säännöksen mukaan on valtioneuvoston myöntäessään eduskunnan antaman suostumuksen perusteella kotimaisen tai ulkomaisen luoton tai muun siihen verrattavan sopimusvelvoitteen vakuudeksi valtiontakauksen, määrättävä siitä suoritettavaksi takausluoton pääoman tai sopimusvelvoitteesta valtiolle aiheutuvan vastuun mukaan määräytyvä maksu. Takausmaksu kannetaan sekä kertamaksuna että vuotuismaksuna, joiden määrät vahvistetaan asetuksella. Takausmaksu voi olla kotimaiselle ja ulkomaiselle luotolle erisuuruinen. Valtioneuvosto voi erityisistä syistä päättää, ettei takausmaksua määrätä.

Lakiehdotuksessa ehdotetaan säädettäväksi valtiontakauksesta ja sen vastavakuudesta. Vastavakuuteen ehdotetaan sovellettavaksi vastaavasti lainan vakuutta koskevia säännöksiä. Tililain 12 f § ehdotetaan muuttamattomana siirrettäväksi ehdotettuun lakiin.

3. Asian valmistelu ja lausunnonantajat

Valtiovarainministeriön asettama Valtion lainatyöryhmä 1984 ehdotti muistiossaan säädettäväksi lain valtion lainanannosta ja takauksesta. Työryhmän muistiosta (työryhmämuistio 1984:VM 35) on saatu lausunnot sisäasiainministeriöltä, maa- ja metsätalousministeriöltä, kauppa- ja teollisuusministeriöltä, ympäristöministeriöltä, asuntohallitukselta, Uudenmaan lääninhallitukselta, maanmittaushallitukselta, maatilahallitukselta, Teknologian kehittämiskeskuselta, valtiokonttorilta, valtiontalouden tarkastus-

virastolta, vesihallitukselta, Keskusmetsälautakunta Tapiolta ja pankkien neuvottelukunnalta.

4. Esityksen organisatoriset ja taloudelliset vaikutukset

Esitykseen sisältyvät lainaehdot ja lainanhoitoa koskevat säännökset lisäävät jossain määrin valtion lainanantoon osallistuvien viranomaisten tehtäviä sekä edellyttävät ohjeiden ja lomakkeiden laatimista ja atk-järjestelmän muuttamista. Toisaalta lainaehdot ja menettelytapojen yhdenmukaistaminen ja selkiyttäminen helpottaa lainojen hoitoa, mistä aiheutuu kustannusten säästöä sekä valtiolle että lainansaajille.

Viivästyskoron säätäminen ei lisää merkittävästi valtion tuloja, koska jo nykyisinkin yleisesti sovelletaan 16 prosentin viivästyskorkotasoa.

Toimenpidemaksun periminen lainanhoitotehtävistä lisäisi valtion tuloja arviolta noin 500 000 markalla.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Luku. Lain soveltamisala

1 §. Lain tarkoituksena on säännellä valtion lainanannossa ja lainojen hoidossa noudatettavaa menettelyä. Lakiin ehdotetaan siirrettäväksi eräin tarkistuksin nykyiset tililain säännökset valtion lainoista ja takauksesta, jotka ovat tililain 12 b, 12 c, 12 d ja 12 f §:ssä. Laki ei koskisi tulo- ja menoarvion ulkopuolisten rahastojen lainanantoa.

2 §. Ehdotuksen mukaan laki on toissijainen muussa laissa tai asetuksessa annettuihin poikkeaviin säännöksiin nähden. Säännösten ollessa ristiriitaiset tulisivat erityislainsäädännön säännökset sovellettaviksi tämän lain säännösten asemesta. Tämän lain ja erityislain säännökset voisivat olla myös toisiaan täydentäviä.

2 Luku. Valtion lainananto

3 §. Lainan myöntäminen kuuluu sen ministeriön tai muun tiliviraston toimivaltaan, jonka käyttöön lainamääräraha on osoitettu. Tämä vi-

ranomainen päättäisi lainaehdot valtion tulo- ja menoarviossa mahdollisesti olevien rajoitusten puitteissa. Lainaa hoitava viranomainen on yleensä joko lainan myöntänyt viranomainen tai valtiokonttori. Eräitä lainan hoitotehtäviä on annettu myös keskusvirastoille ja lääninhallituksille. Lainan hoitoon liittyvistä lainaehdoista päättämisen kuuluisi lainaa hoitavalle viranomaiselle.

Pykälän 2 momentti vastaa asiallisesti tililain 12 b §:n 2 momenttia. Vastuusuhteiden todentamiseksi tulisi valtion lainoista laatia edelleen aina velkakirja. Nykyisen tililain säännöstä siitä, että lainaehdot olisi määrättävä nimenomaan velkakirjassa ei pidetä tarpeellisena.

Pykälän 3 momentissa ehdotetaan, että lainanhoidon hallinnollisten kustannusten vähentämiseksi säädettäisiin valtion varoista myönnettäville lainoille vähimmäismäärä. Vähimmäismäärästä säädettäisiin asetuksella. Tarkoituksena on aluksi säätää määräksi 10 000 markkaa.

4 §. Pykälän 1 momentti vastaa nykyisen tililain 12 b §:n 1 momentin säännöstä lainan myöntämisestä turvaavaa vakuutta vastaan. Laina voidaan myöntää vain turvaavaa vakuutta vastaan

ellei eduskunta toisin päättä. Lainat kunnille ja kuntainliitoille myönnettäisiin kuitenkin aina vakuudetta. Vakuuksien vaatiminen kunnilta ja kuntainliitoilta ei olisi tarkoituksenmukaista.

Valtion saatavan turvaamiseksi pykälän 2 momentissa veloitetaan lainansaaja pitämään vakuutena oleva omaisuus riittävästi vakuutettuna.

5 §. Pykälässä säädetään lainan maksatuksen perusteista. Laina maksetaan yhdessä tai useamassa erässä joko lainoitettun hankkeen edistymisen mukaan tai lainalla rahoitettujen menojen ajoittumisen perusteella.

6 §. Lainavarojen käytön valvonnan tehostamiseksi ehdotetaan lakiin valvontaa koskevaa säännöstä. Valvonta kuuluisi lainanantajan tehtäviin. Valvontaa varten lainan myöntäneellä viranomaisella tulisi olla oikeus toimittaa tai toimituttaa lainansaajan taloutta ja toimintaa koskevia tarkastuksia. Lainansaajalla olisi velvollisuus esittää tarvittavat tili- sekä muut asiakirjat ja selvitykset sekä avustaa muutoinkin tarkastuksessa. Lainan myöntäneellä viranomaisella olisi oikeus määrätä lainansaaja toimittamaan selvitys lainavarojen käytöstä.

Vakuuden arvon turvaamiseksi ehdotetaan lainaa hoitavalle viranomaiselle oikeutta vaatia laina-aikana vakuuden antajalta tai lainansaajalta vakuuden arvon toteamiseksi tarpeelliset tiedot ja selvitykset.

7 §. Pykälän 1 momentissa ehdotetaan säädettäväksi tapauksista, joissa laina voidaan katsoa erääntyneeksi heti maksettavaksi. Luettelo ei ole tarkoitettu tyhjentäväksi, vaan velkakirjaan voidaan ottaa myös muita erääntymisehtoja. Lainaa hoitava viranomainen voisi ehdotuksen mukaan vaatia lainan maksettavaksi maksun laiminlyönnin, vakuuden arvon alentamisen sekä ulosmittauksen, konkurssin tms. syyn perusteella.

Pykälän 2 momentti vastaa tililain 12 b §:n 3 momentin säännöstä lainan irtisanomisesta. Lainan myöntäneellä viranomaisella olisi irtisanomisoikeus, jos lainansaaja ei ole noudattanut lainaehdotuksia tai lainavarojen käytön edellytykset ovat olennaisesti muuttuneet.

8 §. Lainavarojen käyttötarkoituksesta poikkeaminen ja viranomaisen harhauttaminen oikeuttaisivat lainan myöntäneen viranomaisen purkamaan lainasopimuksen ja määräämään lainan heti takaisin maksettavaksi. Tällaisissa tapauksissa lainansaajan tulisi myös maksaa lisäkorkoa.

Lisäkoron suuruudesta säädettäisiin asetuksella. Lisäkorkoa ehdotetaan maksettavaksi myös jos takaisin maksetuille lainaerille siitä lukien, kun lainansaaja on syyllistynyt vilpilliseen menette-

lyyn. Lisäkorko laskettaisiin kunkin lainaerän nostopäivästä määrättyyn takaisinmaksupäivään.

9 §. Lainan maksun viivästyessä ehdotetaan perittäväksi vuotuista viivästyskorkoa 16 prosenttia erääntyneestä määrästä. Tämä vastaa korkolain (633/82) viivästyskorkosäännöstä.

10 §. Lainojen hoidon yksinkertaistamiseksi ja hallinnollisten kulujen vähentämiseksi ehdotetaan säännöstä, jonka mukaan vähäiset viivästyskorot tai perimis- ym. kulut voidaan periä lainan seuraavan erän yhteydessä. Lainan viimeisen erän maksun viivästyessä voi vähäisten maksujen perimisestä aiheutua suhteettoman suuria perimiskustannuksia. Tämän vuoksi ehdotetaan, että ne voidaan jättää erikseen perimättä.

Perimättä jätettävästä määrästä säädettäisiin asetuksella. Markkarajaksi on tarkoitus säätää aluksi 20 markkaa, joka on sama kuin vähäisten verojen perimättä jättämisessä sovellettu raja.

11 §. Pykälässä ehdotetaan säännöstä siitä, että lainaa hoitava viranomainen voisi sosiaalisista tai muista erityisistä syistä myöntää lyhytaikaisia lykkäyksiä enintään yhdeksi vuodeksi. Lyhytaikainen sairaus ja työttömyys ei kuitenkaan voi olla perusteena lykkäyksen myöntämiselle. Sen sijaan poikkeukselliset maksuvaikkeudet (esim. elatusvelvollisuudesta johtuvat) voisivat olla syynä maksulykkäyksen myöntämiselle.

12 §. Lainan vakuutena oleva kiinteä omaisuus voidaan ostaa valtiolle tililain 12 c §:n mukaisesti. Viime vuosina on lainojen vakuudeksi hyväksytty myös irtainta omaisuutta, minkä vuoksi säännöksen soveltamisalaa tulisi laajentaa vastavasti. Valtiota edustaisi pakkohuutokaupassa lainaa hoitava viranomainen. Tällä olisi oikeus tarvittaessa siirtää valtuus toiselle viranomaiselle.

Lainansaajien konkurssien ja vakuuksien pakkohuutokauppojen lisääntytyä viime vuosina olisi tarpeen säännös omaisuuden valtiolle hankkimisesta noudatettavista periaatteista. Lakiehdotuksen mukaan tulisi vakuutena olevaa omaisuutta ostaa valtiolle vain silloin, kun omaisuus soveltuu valtion omaan käyttöön tai kun valtion saatava voidaan paremmin turvata myymällä omaisuus edelleen.

Valtiolle pakkohuutokaupassa tulleen omaisuuden käytöstä päättäisi, kuten nykyisinkin, valtioneuvosto. Kiinteän omaisuuden väliaikaisesta hoidosta huolehtii käytännössä rakennushallitus.

13 §. Nykyisen tililain 12 d §:n säännökset lainan maksamisesta vapauttamisesta ehdotetaan otettavaksi lakiehdotukseen. Maksuvapautus edellyttäisi edelleen eduskunnan suostumusta.

Sen sijaan lainan tileistä poistamista koskeva tililain 12 d §:n säännös ehdotetaan kumottavaksi. Lainasaamisten tileistä poistaminen toteutettaisiin vastaisuudessa vain kirjanpidollisena toimenpiteenä.

14 §. Velkakirjojen laatimisesta, lainojen perimisestä ja muista lainanhoitoon liittyvistä toimenpiteistä sekä lainoja koskevien todistusten kuten saldo- ja vakuustodistusten antamisesta ehdotetaan perittäväksi maksu valtion maksupöytälain periaatteita noudattaen. Nykyisin nämä toimenpiteet ovat olleet maksuttomia.

3 Luku. Valtiontakaus

15 §. Valtion takauksen vastavakuutta koskevien säännösten puuttuessa on vakuus vaadittu noudattaen tililain säännöksiä lainan vakuudesta. Tämä käytäntö ehdotetaan vahvistettavaksi ottamalla lakiehdotukseen nimenomainen säännös siitä, että valtiontakaus myönnetään vastavakuutta vastaan, ellei eduskunta toisin päättää. Vastava-

kuuteen ehdotetaan sovellettavaksi lainan vakuudesta 4 §:ssä, vakuuden arvioimisesta 6 §:n 4 momentissa ja pakkohuutokaupasta 12 §:ssä olevia säännöksiä.

16 §. Pykälään ehdotetaan muuttamattomana siirrettäväksi tililain 12 f §:n säännökset takausmaksusta. Maksu on tarkoitus vahvistaa entisen suuruiseksi.

4 Luku. Asetuksenantovaltuus ja voimaantulo

17 §. Tarkemmat säännökset lain täytäntöönpanosta ehdotetaan annettavaksi asetuksella.

18 §. Laki olisi tarkoitus saattaa voimaan 1 päivästä tammikuuta 1988. Lakia sovellettaisiin myös ennen sen voimaantuloa annettuihin lainoihin.

Viivästyskorkoa ja lisäkorkoa koskevia säännöksiä sovellettaisiin vasta lain voimaantulopäivästä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

valtion lainanannosta ja valtiontakauksesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 Luku

Lain soveltamisala

1 §

Soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan valtion tulo- ja menoarviossa osoitetusta määrärahasta myönnettävään valtion lainaan ja eduskunnan suostumuksen perusteella myönnettävään valtiontakaukseen.

2 §

Toissijaisuus

Tämän lain säännöksiä sovelletaan vain, mikäli muussa laissa tai sen nojalla annetussa asetuksessa ei ole toisin säädetty.

2 Luku

Valtion lainananto

3 §

Lainaehdot

Valtion varoista myönnettävän lainan korosta, laina-ajasta ja muista ehdoista päättää lainan myöntävä viranomainen valtion tulo- ja menoarviossa määrättyissä rajoissa. Lainan hoitoon liittyvistä lainaehdoista päättää kuitenkin lainaa haittava viranomainen.

Laina voidaan myöntää ainoastaan velkakirjaa vastaan määräajaksi ja takaisin maksettavaksi

kuoletusmaksuin. Viideksi vuodeksi tai sitä lyhyemmäksi ajaksi annettu laina voidaan määrätä maksettavaksi takaisin kokonaisuudessaan yhdellä kertaa.

Lainan vähimmäismäärästä säädetään asetuksella.

4 §

Vakuus

Laina voidaan, jollei laissa ole toisin säädetty tai eduskunta määrärahaa myöntäessään ole toisin päättänyt, myöntää ainoastaan turvaavaa vakuutta vastaan. Laina kunnalle ja kuntainliitolle myönnetään vakuutta vaatimatta.

Lainansaaja on velvollinen pitämään vakuutena olevan omaisuuden riittävästi vakuutettuna.

5 §

Maksatus

Lainan maksatus suoritetaan lainoitettavan hankkeen edistymisen tai lainalla rahoitettavien menojen ajoittumisen mukaisesti.

6 §

Valvonta

Lainan myöntäneen viranomaisen on valvottava lainavarojen käyttöä sekä lainaehtojen noudattamista.

Valvontaa varten on lainan myöntäneellä viranomaisella oikeus toimittaa tai toimituttaa lai-

nansaaajan taloutta ja toimintaa koskevia tarkastuksia. Lainansaaaja on velvollinen esittämään kaikki tarvittavat tili- sekä muut asiakirjat ja selvitykset sekä muutoinkin avustamaan tarkastuksessa.

Lainansaaaja on velvollinen lainan myöntäneen viranomaisen määräämänä ajankohtana toimittamaan selvityksen lainavarojen käytöstä.

Vakuuden antajan tai lainansaaajan on annettava lainaa hoitavalle viranomaiselle tämän pyynnöstä vakuuden arvon toteamiseksi tarpeelliset selvitykset.

7 §

Lainasopimuksen purkaminen ja irtisanominen

Lainaa hoitava viranomainen voi vaatia lainan ilman irtisanomista heti maksettavaksi:

1) jos korkoa tai lyhennystä ei ole maksettu viimeistään eräpäivänä;

2) jos lainasta annetun vakuuden arvo on alentunut niin paljon, ettei se enää vastaa lainan maksamatta olevaa määrää, tai vakuutuksen ylläpito on laiminlyöty;

3) jos lainoitettu tai vakuutena oleva omaisuus ulosmitataan myytäväksi;

4) jos lainansaaaja tai takaaja joutuu konkurssiin tai hakee akordia tai lakkauttaa maksunsa taikka jos takaaja kuolee, eikä lainansaaaja kehoituksesta aseta riittävää vakuutta.

Lainan myöntänyt viranomainen voi irtisanoa lainan heti takaisin maksettavaksi, jos lainansaaaja ei ole noudattanut lainaehtoja tai jos ne lainavarojen käytön edellytykset, joilla laina on myönnetty, ovat olennaisesti muuttuneet.

8 §

Lainan määrääminen takaisinmaksettavaksi

Mikäli lainansaaaja on käyttänyt lainavaroja muuhun tarkoitukseen kuin mihin ne on myönnetty, tai lainansaaaja on antanut lainaa hakiesaan tai sen jälkeen olennaisesti vääran tiedon tai salannut lainan myöntämispäätökseen olennaisesti vaikuttaneen seikan, voi lainan myöntänyt viranomainen määrätä lainan heti osaksi tai kokonaan takaisin maksettavaksi.

Milloin laina tai sen osa on 1 momentin nojalla määrätty maksettavaksi takaisin, lainansaaajan on samalla suoritettava asetuksella säädetty lisäkorko. Lisäkorkoa on suoritettava myös jo takaisin maksetulle lainamäärälle, jos maksu on tapahtunut ennen kuin lainanantaja on 1 momentissa tarkoitettulla tavalla erehdytty. Li-

säkorko lasketaan kunkin lainaerän nostopäivästä maksupäivään tai määrättyyn takaisinmaksupäivään.

9 §

Viivästyskorko

Lainan maksun viivästyessä lainansaaajan on maksettava viivästyneelle määrälle vuotuista viivästyskorkoa 16 prosenttia eräpäivästä lukien.

10 §

Vähäisten lainasuoritusten periminen

Asetuksella säädetään markkamäärästä, jota vähäisempi viivästyskorko tai muu suoritus voidaan periä lainan seuraavana eräpäivänä tai jättää viimeisen lainaerän osalta erikseen perimättä.

11 §

Maksulykkäys

Lainaa hoitavalla viranomaisella on oikeus myöntää sairauden, työttömyyden tai muun erityisen syyn vuoksi lykkäystä lainan koron ja lyhennyksen maksamisessa yhteensä enintään yhdeksi vuodeksi laina-aikaa muuttamatta. Lykättävälle lainaerälle on maksettava vuotuista korkoa 12 prosenttia.

12 §

Vakuutena olevan omaisuuden pakkohuutokauppa

Valtion edun turvaamiseksi voidaan tulo- ja menoarviossa osoitetuilla varoilla ostaa valtion saamisen vakuutena olevaa omaisuutta, joka myydään pakko- tai panttihuutokaupalla. Valtiota edustaa huutokaupassa lainaa hoitava viranomainen, joka voi tarvittaessa siirtää valtuuden toiselle valtion viranomaiselle.

Huutokaupassa tulee valtiolle ostaa omaisuutta vain, mikäli se soveltuu valtion omaan käyttöön tai valtion saatava voidaan paremmin turvata myymällä omaisuus myöhemmin valtion toimesta. Valtiolle ostetun omaisuuden käytöstä päättää valtioneuvosto.

13 §

Maksuvapautus

Lainan takaisin maksamisesta vapauttamiseen on saatava eduskunnan suostumus, jollei eduskunta hyväksyessään määrärahan lainan myöntä-

mistä varten ole suostunut siihen, että valtioneuvosto tai lainan myöntänyt viranomainen voi myöntää vapautuksen lainan takaisinmaksamisesta.

14 §

Toimenpidemaksut

Lainan perimisestä, velkakirjan laatimisesta, kiinnityksen ja takauksen uudistamisesta, jälkipanttaussitoumuksen antamisesta ja muista lainanhoitoon liittyvistä toimenpiteistä sekä lainoja koskevien todistusten antamisesta voidaan periä maksu tai palkkio noudattaen mitä valtion maksuperustelaisissa (980/73) on säädetty.

3 Luku

Valtiontakaus

15 §

Valtiontakauksen vastavakuus

Valtiontakaukselle on vaadittava vastavakuus, jollei eduskunta ole toisin päättänyt.

Mitä edellä 4 §:ssä, 6 §:n 4 momentissa ja 12 §:ssä on säädetty, koskee myös valtiontakaukselle annettua vastavakuutta.

16 §

Takausmaksu

Myöntäessään eduskunnan antaman suostumuksen perusteella kotimaisen tai ulkomaisen luoton tai muun siihen verrattavan sopimusvelvoitteen vakuudeksi valtiontakauksen on valtioneuvoston määrättävä siitä suoritettavaksi takausluoton pääoman tai sopimusvelvoitteesta val-

tiolle aiheutuvan vastuun mukaan määräytyvä maksu. Takausmaksu kannetaan sekä kertamaksuna että vuotuismaksuna, joiden määrät säädetään asetuksella. Takausmaksu voi olla kotimaiselle ja ulkomaiselle luotolle erisuuruinen.

Valtioneuvosto voi erityisistä syistä päättää, ettei takausmaksua määrätä.

Takausmaksu saadaan ilman tuomiota tai päätöstä ulosottaa siinä järjestyksessä kuin verojen ja maksujen perimisestä ulosottotoimin on säädetty.

4 Luku

Asetuksenantovaltuus ja voimaantulo

17 §

Asetuksenantovaltuus

Tarkemmat säännökset tämän lain täytäntöönpanosta annetaan asetuksella.

18 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 198 .

Tällä lailla kumotaan tulo- ja menoarvion ja tilinpäätöksen perusteista annetun lain (136/31) 12 b, 12 c, 12 d ja 12 f §:t, sellaisina kuin niistä ovat 12 b, 12 c ja 12 d §:t 3 päivänä marraskuuta 1978 annetussa laissa (826/78) ja 12 f § 18 päivänä joulukuuta 1981 annetussa laissa (923/81).

Lakia sovelletaan sen voimaantulopäivästä myös sitä aikaisemmin syntyneisiin lainasaamiisiin. Näiden osalta peritään viivästyskorkoa ja 8 §:ssä tarkoitettua lisäkorkoa kuitenkin vasta voimaantulopäivästä.

Helsingissä 10 päivänä lokakuuta 1986

Tasavallan Presidentti

MAUNO KOIVISTO

Ministeri *Pekka Vennamo*

